

STICHTING GENOOTSCHAP ENGELANDVAARDERS

BESCHERMHEER ZIJNE KONINKLIJKE HOOGHEID DE PRINS DER NEDERLANDEN

"GIJ ZIJT DE SCHAKEL TUSSEN
HEN, DIE THUIS BLEVEN, EN MIJ"

KONINGIN WILHELMINA

ERE-VOORZITTER

Mr H.P. Linthorst Homan
Groteweg 123
8191 JV Wapenveld
Tel. 05206 - 8748

ORGANISATIE

VOORZITTER Dr M.S. Kamminga
Wilhelminalaan 3
2243 HD Wassenaar
Tel. 01751 - 79712

SECRETARIS Mr H.I. Borel Rinkes
Hanedoestraat 57
2597 XD Den Haag
Tel. 070 - 240447

PENNINGMEESTER Fred M. Beukers
Vredenhofweg 56
3062 ES Rotterdam
Tel. 010 - 129922

SOCIALE AANGELEGENHEDEN S.G. Timmers Verhoeven
Zeildijk 31
4561 SH Hulst (Z.Vl.)

Tel. 01140 - 13493
b.g.g. Mevr. den Hamer-Viehoff
Tel. 070 - 558928

REDACTIE : G.A. den Ouden
Slangenborg 65
3328 DP Dordrecht
Tel. 078 - 170398

Het volgende nummer verschijnt in de maand september 1980.
Gaarne de hiervoor bestemde copy inzenden vóór 1 september 1980.

VAN DE VOORZITTER

Het was me de lente wel. Als hierop een "long hot summer" moet volgen, zullen er nog heel wat discussies worden gevoerd over T.V. en Radio-programma's.

Ik (en wij Engelandvaarders in het algemeen) voel mij niet geroepen, gebeurtenissen te bekritisieren of zelfs maar te bekomentarieren. Bovendien is dit blad daarvoor ook niet bestemd. Wel bekruipt mij een gevoel van onbehagen wanneer ik aan bepaalde beelden terugdenk. Een kreet van "moet dat nou zo" is echter al wel de minste kritiek die ik wil leveren.

Het Bestuur heeft een drukke tijd achter de rug en ik wil hier mijn waardering uitspreken voor het vele werk dat werd verricht. Ikzelf heb de eer gehad bij de inhuldiging van onze nieuwe Koningin in de Nieuwe Kerk te Amsterdam aanwezig te mogen zijn.

Ons Genootschap mag er trots op zijn dat onze leden en mede-Engelandvaarders Ubbink en Hazelhof Roelfzema en Zinnicq Bergmann bij deze plechtigheid de vererende functies van respectievelijk Wapenheraut en Heraut mochten vervullen.

Beukers, Borel Rinkes, Doerrleben, Timman Verhoeven, Kranenburg, Trefers, Pot Klaver en ikzelf hebben ons Genootschap vertegenwoordigd bij herdenkingen als Auschwitz - Wageningen - Scheveningen - de Dam - Loenen - monument gevallen Englandspeel e.a. Elders in deze editie wordt hiervan verslag gedaan.

Ik wens U allen een voorspoedige zomer toe met veel zon aan de hemel en in Uw leven.

De Voorzitter
Menno Kamminga

VAN DE PENNINGMEESTER

Vele Engelandvaarders en -vaarsters in alle hoeken van onze aardbol hebben gevolg gegeven aan onze oproep tot het storten van de jaarlijkse bijdrage. Met grote erkentelijkheid kan worden geconstateerd, dat er een aantal zijn, die het basis-bedrag van f 35,-- hebben overschreden.

Voor al Uw bijdragen, waarvan dit jaar in de boeken zeer velen anoniem zullen blijven, als gevolg van het niet invullen van naam en adres op de acceptgirokaarten, mijn hartelijke dank.

We kunnen het geld goed gebruiken, als was het alléén maar ter instandhouding van dit communicatie-medium en de verzending daarvan.

De Penningmeester
Fred M. Beukers

UIT DE REGIO

Op 11 april jl. werd in Motel Gilze-Rijen een reünie voor Engelandvaarders en echtgenoten gehouden waaraan 36 personen deelnamen.

De aanwezigheid van onze Voorzitter Menno Kamminga werd bijzonder op prijs gesteld.

De reünie had als van ouds een bijzonder geanimeerd verloop en wij zien al weer uit naar de najaarsreünie die hieronder wordt aangekondigd.

Uitnodiging najaarsreünie voor alle Engelandvaarders en echtgenoten woonachtig in Regio Zuid. Regio Zuid omvat Noord-Brabant, Limburg, Zeeland en België.

Natuurlijk zijn ook Engelandvaarders uit andere regio's van harte welkom.

Datum vrijdag 7 november 1980

Plaats Motel Gilze-Rijen, ligt aan de autosnelweg E-38, A-58 Breda-Tilburg. Motel te bereiken via afslag Gilze-Rijen, daarna richting Rijen en letten op kleine in het gras staande richtingbordjes "motel".

Aanvang vanaf 17.00 uur.

Na borreluurtje bestaat de mogelijkheid gezamenlijk een hapje te eten.

De Engelandvaarders die blijven eten worden verzocht vóór 5 november 1980 aan één van de hieronder genoemde kontaktpersonen op te geven met hoeveel personen zij aan het etentje denken deel te nemen.

Deze uitnodiging vervangt de persoonlijke uitnodiging, die wij voorheen verstuurden.

Voordat U de datum van de reünie vergeet, noteer hem alvast in Uw agenda Tot ziens op 7 november a.s. !

Kontaktpersonen:

Corn. J. van Remmen (Cor)	R.A. Gresnigt (Bram)	A.R.W. Lazeroms (Toin)
Luciadonk 31	Canadalaan 25	Paukenstraat 63
4707 VK Roosendaal	4631 NT Hoogerheide	5402 HJ Uden
Tel. 01650-36488	tel. 01646-3415	Tel. 04132-64884

Op deze vergadering bepleitte men tevens het uitnodigen van een vertegenwoordiger van de Stichting '40-'45 op deze bijeenkomsten.

Zeer geslaagde bijeenkomsten werden gehouden :
Regio Zuid; op 30 november 1979 in de Bistro van het Motel Gilze-Rijen.
Op 11 april vond op dezelfde plaats wederom een regionale bijeenkomst plaats van deze zeer actieve regio.

Regio Oost belegde een door allen zeer gewaardeerde bijeenkomst ten huize van Engelandvaarder Ed Jonker, en wel op 29 maart 1980.

Regio Apeldoorn op 22 januari 1980 in de Raadskelder aldaar troffen een groot aantal in de regio wonende Engelandvaarders elkaar in een allerplezierigste sfeer.

Regio 't Gooi kwam bij elkaar in Restaurant Darthuyzen te Soest en wel op 28 februari 1980.

We mogen wel constateren dat het houden van regionale bijeenkomsten voldoet aan een groot aantal wensen van evenzovele Engelandvaarders.

Gaarne zouden redactie en bestuur van de Stichting aan de weet komen of ook in het buitenland dergelijke bijeenkomsten wel eens gehouden worden. Verslagen daarover zijn van harte welkom.

VAN DE SOCIALE COMMISSIE

Velen van ons is bekend dat de Heer Davids met steun van de Nederlandse overheid destijds in Leiden werd geopereerd, waarna hij terugkeerde naar Spanje, waar hij momenteel voor revalidatie is opgenomen in een instelling in Benicassim.

Voor velen onder ons is het echter onbekend, dat een aanvraag voor een buitengewoon pensioen tot op heden geen resultaat opleverde, en dat het verblijf van de Heer Davids in voornoemd revalidatiecentrum wel eens niet de permanente gegarandeerde steun van de Nederlandse overheid zou kunnen genieten.

Wij mochten reeds een beroep doen op de Engelandvaarders om op ad-hoc basis de Heer Davids zo nu en dan eens wat zakgeld te kunnen geven. Er is dan nu nog wel sprake van steun van de Nederlandse overheid, doch daar staat dan tegenover dat de A.O.W.-uitkeringen aan de Heer Davids tot op 20% worden gekort, zodat er dan ongeveer f 200,-- per maand voor betrokkene overblijft. Daarbij heeft betrokkene absoluut niets achter de hand, en zoveel levensjaren zijn er voor hem niet meer over !; hij is bovendien alleen.

Mijn voorstel is dan ook, dat die Engelandvaarders, die destijds door de Heer Davids - ik mag wel zeggen door zijn fervente bemiddeling bij de Spaanse autoriteiten - uit de diverse Spaanse gevangenissen, concentratiekampen (bijvoorbeeld Miranda) werden bevrijd, thans elk jaar een bijdrage leveren van zegge f 10,-- tot f 15,-- per persoon, te storten op postgironummer 35.95.00 t.n.v. de Penningmeester Stichting Genootschap Engelandvaarders, Rotterdam, onder vermelding van "DAVIDSFONDS".

Aangezien de Heer Davids ca. 300 Engelandvaarders heeft bevrijd - waarvoor zij in betere conditie en sneller naar Engeland konden reizen - betekent een bijdrage zoals hierboven bedoeld een totale som van ca. f 3.600,-- per jaar, zodat de Heer Davids dan f 300,-- per maand extra zakgeld kan ontvangen. Uiteraard zijn hogere bijdragen welkom; ik zou suggereren eenieder naar zijn eigen goedgevoelen en capaciteit.

Mijn oprechte dank is hierbij dat genoemde Engelandvaarders - ook ondergetekende is door de Heer Davids op perfecte wijze uit Miranda gesleurd (zodat hij zich op de kortst mogelijke termijn tegoed kon doen aan de "aroz con fresas con crema" in het bekende OLANDESA in Madrid) - dit thans wel aan de Heer Davids verschuldigd zijn.

Bij voorbaat met dankzegging mede namens het bestuur en namens de sociale commissie, wil ik dit beroep op U met klem onderschrijven.

S.G. Timmers Verhoeven
Vz. Sociale Commissie

De vergadering van de "Sociale Commissie" d.d. 15 maart 1980 te Utrecht gehouden, heeft verzocht bekend te maken dat zij het op prijs zou stellen dat convocaties voor regionale bijeenkomsten voortaan opgenomen worden in de "Schakel".

De organisatoren van deze bijeenkomsten worden verzocht zulks dan bijzonder tijdig te melden bij de redacteur.

HOE WORDT IEMAND OPGENOMEN IN ONS ENGELANDVAARDERS-BESTAND?

Alhoewel thans 35 jaren zijn verlopen sedert het einde van W.O. II, bereiken ons steeds weer verzoeken om tot de Stichting Genootschap Engelandvaarders toe te treden van personen, die tijdens de bezetting geallieerd gebied wisten te bereiken.

Dan wordt hen een formulier toegezonden; teneinde ons behalve naam, adres, etc. ook bijzonderheden over het gevolgde traject, helpers, tochtgenoten, de activiteit na aankomst in geallieerd gebied e.d. mede te delen. Deze gegevens worden daarop getoetst met de documentatie waarover ons Genootschap beschikt. In voorgaande jaren werd namelijk met behulp van vele ons ter inzage of ter beschikking gestelde registers en informatiebronnen een lijst van circa 1800 namen en geboortedata van Engelandvaarders samengesteld.

Staat een aanvrager, bij uitzondering weliswaar, niet op deze lijst vermeld, dan wordt een aanvullend onderzoek gedaan.

Is eenmaal dit stadium gepasseerd en voldoen de gegevens van de aanvrager aan het gestelde in onze statuten, namelijk dat een Engelandvaarder na de capitulatie in 1940 en uiterlijk op 6 juni 1944 (D-Day) uit bezet gebied moet zijn vertrokken, dan wordt zijn verzoek in een eerstvolgende bestuursvergadering voorgelegd ter goedkeuring. Daarvan ontvangt de aanvrager een bevestiging, wordt van hem een jaarlijkse vrijwillige bijdrage gevraagd en volgt in de "Schakel" een aanvulling van ons Engelandvaardersbestand. Het blijkt dat Engelandvaarders in den vreemde, na zoveel jaren niet van het bestaan van ons Genootschap afweten. En dat zijn er velen, want reeds in ons huidige adressenbestand zijn er 412 in Nederland en 167 in het buitenland woonachtig.

Mocht U in Uw omgeving van mogelijke Engelandvaarders horen, die tevens welwillend staan tegenover toetreding tot ons Genootschap, dan zal het secretariaat zeker een vervolg aan Uw informatie geven.

IN MEMORIAM

Het Bestuur geeft met leedwezen kennis van het overlijden van de volgende Engelandvaarders :

M. Kiek - Rijksweg 801, Wassenaar

P.J. Kien - Domaine de Clermont, 06740 Chateaufort de Grasse, Frankrijk

S.J. Noach - Apollolaan 25, Amsterdam

A. Otten - Oakfield Place, Portishead (Avon), Engeland

In het Herdenkings- en Bevrijdingsnummer van "Basis" troffen wij een "nagedachtenis" van Maurice Kiek aan, die hoewel geen Engelandvaarder tijdens de oorlog, een man van grote en uitzonderlijke verdienste is geweest. Als zodanig willen ook wij hem hier eren door dit artikel aan U ter kennisname voor te leggen :

Ter nagedachtenis van Maurice Kiek

Enige tijd geleden is de verzetsman Maurice Kiek, woonachtig in Wassenaar, overleden. Kiek kreeg vanwege zijn moedige rol in het verzet onder andere van België de Orde van Leopold II met de Palm, de Verenigde Staten van Noord-Amerika kenden hem de "Medal of Freedom" toe en van Engeland ontving hij de Medal of Courage.

In Nederland werd hij onderscheiden met het Bronzen Kruis en het Kruis van Verdienste. Enkele van deze onderscheidingen werden postuum toegekend. De hoogste onderscheiding, de Militaire Willemsorde, heeft Maurice Kiek nooit mogen ontvangen. Dit tot verdriet van velen, die het verzetsverleden van Kiek kenden en wisten wat hij als Joodse verzetsman heeft moeten doorstaan. Dr Lou de Jong zei na het horen van de oorlogsactiviteiten van Kiek : "Man, je bent uniek". Eind 1940 moest Maurice Kiek zich in het Belgische Gent melden omdat hij van Joodse afkomst was. In die periode had hij al contact met de verzetsbeweging, die hem goed kon gebruiken omdat hij een deskundige op technisch gebied was. Maar nog in datzelfde jaar werden verschillende leden van zijn verzetsgroep opgepakt. De Duitsers zetten een som van 100.000 francs op het hoofd van Kiek. Deze wist echter op tijd te vluchten en woonde enige tijd met zijn moeder in het Zuidhollandse Rijswijk. Maar ook daar werd de grond hem al gauw te heet onder de voeten en hij besloot vanuit bezet gebied, via Zwitserland en Frankrijk naar Engeland te vertrekken.

Eenmaal in Bern aangekomen, zonder een cent op zak, klopte hij aan bij de Nederlandse Ambassade. Deze gaf niet de medewerking die Kiek had verwacht. Het was immers weekend. Bij de Engelse Ambassade vond hij wel gehoor, en ook de Nederlandse Attaché van Tricht deed zijn uiterste best om Kiek verder te helpen. Eind 1942 arriveerde hij in Engeland waar hij contact opnam met de Nederlandse Inlichtingendienst. Hij werd niet aangenomen, omdat hij als Jood extra risico's zou lopen als hij bij acties in bezette gebieden zou worden opgepakt.

De Engelse Inlichtingendienst wilde echter wel van de diensten van Kiek

gebruik maken. Maar daarvoor moest dan wel eerst toestemming worden gevraagd aan hun Nederlandse collega's. Maurice Kiek werd op deze wijze door de Nederlanders aan de Engelsen "uitgeleend".

In 1943 werd hij, na een lange trainingsperiode "gedropt" boven België. Daar werd hij op 1 september van dat jaar door de Duitser opgepakt en naar de gevangenis van Brussel vervoerd. Van deze gevangenis werd hij na een nacht overgebracht naar de kazerne van de gendarmerie in Etterbeek. Alleen bevonden zich ter dood veroordeelden. 's Nachts werd de kazerne getroffen door een bombardement waarbij velen om het leven kwamen. Kiek was één van de overlevenden. Begin 1944 werd hij ter dood veroordeeld. Maar door de Duitse "Gründlichkeit" werd het vonnis steeds opnieuw uitgesteld. Steeds hoopte men toch nog informatie uit Kiek te kunnen lospeuteren. Ook bestonden er plannen om hem uit te leveren aan een groep Duitsers die hem al in 1940 hadden gezocht. Deze mensen waren echter nergens meer te vinden.

Kiek werd door heel Duitsland gesleept. De behandeling die hij genoot, moet mensonterend zijn geweest. Kiek en zijn medegevangenen werden met kettingen aan een muur of aan elkaar bevestigd. Ze werden door straten in Duitsland aan bewoners, die de gevangenen uit mochten schelden, mishandelen en met allerlei vuilnis mochten bekogelen, getoond.

Om informatie uit Kiek los te krijgen, werd hij voortdurend gemarteld. 659 dagen wist hij dat zijn doodvonnis elk moment kon worden uitgevoerd. Maar in april 1945 werd hij in Amberg bevrijd.

Met het overlijden van Maurice Kiek is inderdaad een, zoals dr Lou de Jong al zei, uniek mens heengegaan.

In memoriam Sally Noach

Op 31 maart jl. werd Sally Noach door een zeer groot aantal familieleden, vrienden uit verzetskringen en vrienden Engelandvaarders naar zijn laatste rustplaats begeleid.

Een bestuursdelegatie van het Genootschap was ook hierbij aanwezig en een laatste bloemengroet van het Genootschap was maar deel van de kleurige bloemenpracht, waarmee velen Sally een laatste eer bewezen.

In de Synagoge van de Liberaal-Joodse Gemeente te Amsterdam, alsook op de begraafplaats van deze Gemeente te Hoofddorp, legde de Rabbijn de nadruk op Sally's grote verdiensten - niet alleen als lid van de Joodse Gemeenschap te Amsterdam - maar bovenal als de mens die altijd klaar stond voor anderen, zoals hij dat ook deed gedurende de oorlog in Frankrijk, waar hij de officiële vertegenwoordigers van het Nederlandse gezag aan zijn zool lapte om in staat te zijn zoveel mogelijk Nederlanders, Joden en niet-Joden, de weg naar de vrijheid te wijzen.

Lang was hij te bescheiden om over zijn daden te berichten. Eerst in 1971 verscheen een boek, door hem geïnspireerd : "Het moest gedaan worden" van M.G. Haringman.

Met het helpen van zijn medemens is Sally nooit gestopt. Hij deed dat - zoals ook de Rabbijn op zijn uitvaart dat benadrukte - met een diep gevoel van "nesjama", Hebreeuws voor ziel en levensadem, het woord dat de

Joden voor "menselijkheid" gebruiken; én hij deed dat met een grote dosis humor.

Sally was één der onzen, maar dan toch wel een heel bijzondere onder ons. Hij zag kans om eenieder met wie hij in contact kwam op Engelandvaarders-bijeenkomsten voor zich in te nemen, ongeacht ras of geloof. Hij was een zeer bijzonder mens met lak aan de bureaucratische autoriteiten. Dat kostte hem dan ook de officiële waardering van onze Rijksoverheid. Maar vergeten werd hij niet. 10 jaar geleden mocht hij het Erekrus in de Huis-orde van Oranje - als persoonlijke waardering van H.M. Koningin Juliana - voor zijn menselijke daden ontvangen. Hij was daar trots en blij mee. En terecht.

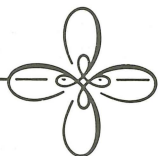
Wij hopen dat zijn lieve vrouw Annie, in het langdurig en moedig gedragen lijden dat aan zijn dood vooraf ging, de kracht moge putten, om met haar kinderen dit grote verlies te dragen. Wij Engelandvaarders zullen Sally Noach missen op onze bijeenkomsten. Wij zullen hem niet gauw vergeten.

Fred M. Beukers.

In memoriam A. Otten

A. Otten, Portishead (U.K.), geboren 08-06-1915, overleden 24-04-1980. Is al enige dagen na de capitulatie met een bootje van Texel ontsnapt. Hij was toen in opleiding voor O.O. vlieger bij de Koninklijke Marine. Was na afloop Officier-Vlieger met Vliegerskrus. De Heer Otten heeft daarna als gezagvoerder bij de K.L.M. gevlogen.

Van Mevrouw Noach ontving de Secretaris de navolgende brief, die wij gaarne ter Uwer kennisname hieronder weergeven :

"Geachte Heer Borel Rinkes,

Graag had ik iedere Engelandvaarder een persoonlijke dankbare brief willen schrijven voor de zeer grote blijken van medeleven gedurende zijn verblijf in het ziekenhuis en bij het overlijden van mijn man Sally.

Het medegevoel, zowel persoonlijk dan wel schriftelijk, was zo enorm, dat ik echter genoodzaakt ben op deze wijze mijn dank - ook namens mijn kinderen - voor de zeer grote belangstelling te betuigen.

Wellicht is het mogelijk in de eerstvolgende uitgave van het Genootschap's boekje mijn dankbetuiging te publiceren, waarvoor bij voorbaat mijn dank voor de te nemen moeite.

Ik vertrouw dat de Engelandvaarders een goede herinnering aan Sally bewaren en verblijf inmiddels met hartelijke groeten,

Anny Noach".

DE KONINGIN

Klokslag 15.00 uur weerklonk op de 30ste april 1980 in de Nieuwe Kerk van Amsterdam op luide toon de aankondiging "De Koningin", nadat door het orgel en koperkwartet de "Intrada" van J. Andriessen was uitgevoerd.

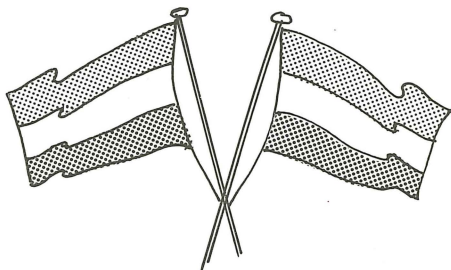
Op dat moment betrad de nieuwe Koningin van Nederland de Nieuwe Kerk en werd het Wilhelmus gezongen door alle aanwezigen, voor zover de aankondiging van de Ceremoniemeester hen dat niet belette. Want het verging velen dat na de aankondiging een brok in de keel ieder geluid verder belette. DE KONINGIN ! Waardig en vastberaden schreed onze jongste Vorstin naar voren, begeleid door haar strak voor zich uitziende echtgenoot Z.K.H. Prins Claus der Nederlanden. Reeds eerder waren de aanwezigen getuige van de binnenkomst van de Leden van de Koninklijke Familie, die met ons staande de nieuwe Koningin hulde brachten.

De inhuldigingsplechtigheid werd een ontroerende historische gebeurtenis. Diverse passages van de toespraak van Koningin Beatrix gaven bij velen de tranen de vrije loop en eenieder was er getuige van hoe de aanwezigen spontaan applaudiseerden toen Koningin Beatrix in Haar woorden gericht tot Prinses Juliana o.a. aankondigde, dat de 30ste april voortaan Koninginnedag zou blijven. "Niet macht, persoonlijke wil of aanspraak op erfelijk gezag, maar slechts de wil de gemeenschap te dienen kan inhoud geven aan het hedendaagse Koningsschap. In die geest zijn wij bijeengekomen om elkaar in oude woorden beloften af te leggen. Het Nederlandse Volk zal ik zweren, dat ik de Grondwet steeds zal onderhouden en handhaven : "Gij

vertegenwoordigers van ons volk ontvangt mij thans als koning". En zo was het.

De Leden van de Staten Generaal, maar ook alle andere aanwezigen ontvingen Beatrix als de nieuwe Koningin der Nederlanden en naast de hoorbaar afgelegde eed of belofte door de Leden der Staten Generaal legde iedere aanwezige voor zichzelf in stilte dezelfde eed of belofte af. "Zo waarlijk helpe mij God almachtig". Een aan het einde weerklonken de woorden "De Koningin is ingehuldigd", gevolgd door LEVE DE KONINGIN en een driewerf hoera door alle aanwezigen.

Van wat er op dat moment buiten de Kerk gebeurde wist het grootste deel van de aanwezigen niets. Ik ben daar dankbaar voor, omdat het in elk geval de serene sfeer, die op dat moment in de Kerk heerste niet verstoorde en ieder voor zich intens dit nationale gebeuren kon verwerken in ontroering en met blijdschap. De inhuldigingsplechtigheid heeft velen als het ware een nieuwe krachtige impuls gegeven, een waarachtig gevoel van vertrouwen en van trots. Onze Koningin deed het niet alleen goed, zij is gewoon goed !

ADRES ONBEKEND

Wie was zijn oersterke compagnon ?

Robbie was klein en omdat hij gebogen liep, was zijn gestalte nog kleiner toen we hem op de Oude Delft tegenkwamen.

Bij het groeten keek hij op en zijn gezicht verried een sombere stemming. Oscar hield hem staande en vroeg wat er aan de hand was.

Wel, dat zou ons duidelijk moeten zijn want er was bekend gemaakt dat hij als Jood vanaf september niet verder mocht studeren.

Even hing er een stilte op die zomerdag en na een handgebaar van : "ja, zo doen ze dat", wilde hij alleen verder gaan de gracht langs.

Nadat wij elkaar hadden aangekeken, hield Oscar hem tegen en vroeg: "Zou je niet naar Engeland willen?", als betrof het een normale overtocht van de Harwichboot.

Verbaasd, ongelovig en geïntrigeerd keek de kleine student op. Er werd vastgesteld dat hij geen watervrees had, wel eens stuurman bij Laga was geweest en wist dat de koers precies West diende te zijn. Dat kon dus geregeld worden.

Op de eerste verdieping van de ploerterij in de Stationsstraat lagen de opvouwbare klipperkano's in bruine zakken. Een tweetal was in elkaar gezet, volledig gecontroleerd en die ochtend groen-grijs geverfd. Robbie kon er een van krijgen nadat er nog wat witte strepen waren aangebracht en het zeiltje bij Mia in Den Haag opgehaald was. Zo is het ook gebeurd en drie weken later kwam het bericht via Radio Oranje - Robbie zendt zijn beste groeten - .

Wij spraken Robbie, nu keurig in RAF uniform, begin 1943 in Oddeninos in Londen. "Het ging alles heel gemakkelijk" zei hij Engels flegmatiek en hij leek wel een voet te zijn gegroeid.

Het enige probleem was een grote sterke vent te vinden, die het ding in elkaar kon zetten, daarna te water kon laten en die ook nog een paar uurtjes kon peddelen zonder moe te worden.

"Juist, maar van waar ben je dan vertrokken?".

"Van Katwijk, Loosduinen".

"Was die branding niet moeilijk en was er helemaal geen strandpatrouille?"

"Nee, veel te ingewikkeld".

De klepper was vlak voor Hoek van Holland in de Waterweg gegleden en met de ebstroom werd doordrustig naar buiten gepeddeld, "a piece of cake".

Wij weten allemaal hoe Robbie Cohen later bij het beroemde Mosquito Squadron (Nr 215 ?) vloog, dat speciale zeer moeilijke doelen low-level pakte.

Ook Kleykamp in Den Haag stond in zijn logboek en hij vertelde dat hij door een hang-up nog eens rond moest gaan.

Hij kwam helaas van de laatste vlucht van zijn toer niet terug

Robbie heeft een geweldig voorbeeld gegeven.

Er blijven echter een paar vragen waar wellicht iemand een antwoord op weet:

1. Waar werd hij neergeschoten?

Is hij ooit gevonden en zo ja, waar ligt hij begraven?

2. Wie was zijn sterke compagnon op weg naar Engeland.

Pim de Bruyn Kops
Breukelen

WIJ STELLEN U VOOR

HUBERTUS JACOBUS VAN DER MEULEN

Wonende te Geldrop, gehuwd, vader van 4 kinderen

Geboren 31 oktober 1914 te Leeuwarden. Gepensioneerd.

Dit beknopte levensverhaal zou als titel moeten dragen "Zo kon het toen ook" of "Latente gave reeds vroeg gebruikt".

Tot aan het jaar 1941 verliep zijn leven eigenlijk op rolletjes. H.B.S. Leeuwarden en afgemaakt te Apeldoorn. Wat bij vader in de zaak gewerkt en in 1935 naar een school voor reclame-opleiding te Berlijn (zoiets bestond toen in Nederland nog niet). In september 1939 voormobilisatie en gedurende mobilisatietijd gediend als Sergeant bij een Regiment mobiele artillerie gelegerd te Naarden. Na demobilisatie als zovelen, werkloos. In 1941 een baantje in Duitsland, dit met het oog op kennis van de taal en bovendien als startpositie voor ontsnapping naar Engeland, althans naar

een vrij gebied. Frankrijk en Spanje zag ik niet zitten, omdat er daar te veel gepakt werden.

Ik kon natuurlijk daar mijn mond niet houden en dit deed mij enige maanden in een Gestapo-gevangenis belanden. Op een wonderlijke manier, waarvoor ik zelf nog steeds geen verklaring heb, ben ik daaruit door een relatie uit Nederland bevrijd. Ik vermoed dat deze figuur bij de moffen nogal wat in de melk te brokkelen had, want er werd in de gevangenis voor hem geknipt en gebogen.

Om in Duitsland te blijven, leek mij niet zo raadzaam en dus terug naar huis. Intussen was mijn jongere broer (politie-officier) in Nederland in de gevangenis beland en toen ook dat geregeld was, werd het voor ons hoog tijd te vertrekken.

Wij dachten : "als we nu naar het zuiden gaan, moeten we ergens in Italië de geallieerden tegenkomen" (het was intussen 1943). Maar hoe kunnen we dat het beste camoufleren. Van duiken wist men in die tijd nog niet zoveel af (onderduiken wel). Via alle mogelijke lektuur hebben we dit vak van alle kanten bekeken en wij op weg. In Rome aangekomen, werd het toch wel wat moeilijker en besloten we de hulp in te roepen van de Kerk. Bij het Vaticaan wisten we ene monseigneur Eras (verteenwoordiger van de Nederlandse Bisschoppen bij het Vaticaan) te strikken tot hulp. Wij verbleven daar in een Bisschoppelijk College en kregen daar prachtig de tijd en de gelegenheid ons voor te bereiden op het res-tant van de onderneming.

De geallieerden zaten in Italië vast. Mussolini met zijn kliek was verdwenen en de Duitsers probeerden de macht uit te oefenen.

Dus besloten we naar Turkije te gaan.

Ik had van mijzelf ontdekt dat ik gave had voor het namaken van stem-pels en documenten.

Via dat college waar we zaten hadden we kennis gemaakt met een Joego-slavische priester-leerling. En we wisten zelf dat in een plaatsje in Bulgarije, dicht bij de Turkse grens een Nederlandse priester zat. Enfin, om een lang verhaal kort te maken, hebben we in dat college al-le mogelijke documenten vervalst en bovendien via de bibliotheek ook nog wat van de Balkan-talen opgestoken. Mijn broer had een talenknobbel en allebei waren we goede organisatoren. Want we beseften wel, dat we alles zo goed mogelijk moesten regelen.

Dus maar weer op stap. In Belgrado ging het bijna mis, want daar werden

we door de moffen ingerekend, maar door de prachtige papieren die we hadden, wisten we ons ook hieruit te redden. Enfin, we presteerden het om in een maand tijd bij die Bulgaars-Nederlandse priester op de stoep te staan. Hier was de medewerking niet zoals we verwacht hadden en dus besloten we op eigen houtje naar Turkije door te stoten (het was nog maar een dertig km.). Onderweg zochten we schuilplaats in een herders-hut in de bergen, maar dat liep niet zo best af. Een zoontje van die herder, die ons niet verstond en ons ook niet vertrouwde, is de mili-tairen gaan alarmeren en wij werden ingerekend. Omdat die lui niet goed wisten wat ze aan ons hadden, hebben ze ons 5 maanden vastgehouden en ons tenslotte toen de Russen dichtbij kwamen, met een aantal geallieer-de krijgsgevangenen over de Turkse grens gezet. Toen was het leed ge-leden en kwamen we in september 1944 in Londen aan.

Daar gewerkt voor de BBO en na demobilisatie in Nederland in een soort-gelijke functie voor Buitenlandse Zaken in de Balkan gewerkt met als standplaats Istanboel. Na 5 jaar zag ik ook dit niet meer zitten en be-sloten mijn vrouw en ik (na de bevrijding van Amsterdam vond ik daar mijn Apeldoornse vriendinnetje terug en binnen een week waren we getrouwd) naar Australië te emigreren en daar kwam ik dan eindelijk in mijn eigen vak terecht : reclamechef bij een groot bedrijf. In 1955 besloten we te-rug te gaan naar Nederland, waar ik tot voor 1,5 jaar heb gewerkt als Directie-Secretaris en de public-relations onder mij had. Ik werd toen getroffen door een hersenbloeding en ben nu linkszijdig gedeeltelijk verlamd.

Wel jammer, want ik had nog zulke grote plannen.

Vraag : bent U er in Uw leven vol avonturen beter van geworden?

Antwoord : ja en nee. Ik had dit alles voor geen goud willen missen en zou indien mogelijk en noodzakelijk morgen precies zo overdoen. Maat-schappelijk ? Acht, wat is beter van geworden. We hebben 4 kinderen een goede opvoeding kunnen geven en het gaat ze allemaal voor de wind. Ik moet leven van een niet groot pensioen en het is elke maand weer uit-kijken geblazen.

Vraag : Wat doet U nou zo de hele dag?

Antwoord : tekenen en schilderen, mijn vriend, en dat gaat mij bijzon-der goed af. Ik zie zelfs kans klassieken te kopiëren tot in de klein-ste details.

Oh!! Vandaar die uitstekend vervalste documenten !!!!

"Oorlogsvlieger van Oranje"

Door : Bob van der Stok, Engelandvaarder, Spitfirepiloot, ontsnapt uit Stalag Luft -The Great Escape - Commandant van Squadron 322

Met een woord vooraf door Dr Lou de Jong

Toen Bob van der Stok in 1945 in Nederland terugkwam, was hij de meest

gedecoreerde Nederlandse jachtvlieger van de RAF. In de vijf jaar van de oorlog was hij uitgegroeid tot een onvermoeibare vechter. Als Engelandvaarder in Londen aangekomen, na zeer gewaagde ontsnapping via Rotterdam, kwam hij in contact met de geheime dienst. Daar ontvouwde hij zijn plan om geheime agenten bij Scheveningen aan wal te brengen. Het is dit plan dat uitgevoerd werd door Erik Hazelhoff Roelfzema, beschreven in dienst "Soldaat van Oranje". Van der Stok echter nam dienst bij de RAF en werd in 1942 neergeschoten. Hij kwam terecht in het beruchte "Stalag Luft III" - het grote concentratiekamp in Polen. In dit kamp werd de geschiedenis geschreven van de meest beroemde en meest ingenieuze ontsnapping uit de tweede wereldoorlog : The Great Escape. Boek en film "The Great Escape" geschreven door Paul Brickhill, werden wereldberoemd, maar van der Stok, één van de drie officieren die de ontsnapping overleefden, bleef in de schemer. Zijn naam werd vervangen en zijn verhaal misbruikt. Hij vluchtte door Duitsland, Nederland en Frankrijk naar Spanje en vandaar terug naar London. Na afloop van de oorlog vond hij zijn broers door de Nazi's vermoord, één broer als agent in het zogeheten "Englandspiel" verraden en zijn vader door mishandeling op sterven. Vrienden had hij in het verzet verloren, anderen waren overgelopen naar de vijand : het leven was volkomen ontwricht. Van der Stok hervatte zijn studie medicijnen en emigreerde in 1950 naar Amerika. Op dit ogenblik is hij chirurg in een klein hospitaal op Hawaï.

Uit het voorwoord van Dr Lou de Jong :
 "Hij heeft alles geschreven op een wijze die mij zijn manuscript in een ruk heeft doen uitlezen een geboren verteller".

Verkrijgbaar in de boekhandel, of door overmaking van het verschuldigde bedrag op postgiro 551 955 t.n.v. Unieboek te Bussum met vermelding van de titel. Na ontvangst van de overmaking wordt het boek U terstond toegezonden.

Herdenkingen

INHULDING H.M. KONINGIN BEATRIX

De Engelandvaarders Ben Ubbink en Eric Hazelhoff-Roelfzema fungeerden tijdens de inhuldigingsplechtigheden te Amsterdam op 30 april 1980 - op speciaal verzoek van Koningin Beatrix - als heraut en koning van wapenen een eervolle rol. Met luider stemme deden zij op de Dam en in de Nieuwe Kerk, den volke kond van het historisch gebeuren. Een van deze jongste Engelandvaarders, Generaal-Vlieger A.J.W. Wijting, de gehele Krijgsmacht vertegenwoordigend, droeg tijdens de plechtigheden het Rijkszwaard, symbool van de wereldlijke macht van de Koning. Engelandvaarder R.J.E.M. van Zinnicq Bergmann, Hofmaarschalk, had begrijpelijkerwijze

ook een groot aandeel in het gebeuren.

In zijn functie van Voorzitter van ons Genootschap behoorde Menno Kamminga - de dag daarvoor geridderd - tot de genodigden die in de Nieuwe Kerk de inhuldigingsplechtigheden mochten bijwonen. Verder behoorden onze Ere-Voorzitter, Mr H.P. Linthorst Homan, en een aantal andere Engelandvaarders tot de vele genodigden.

GEDENKTEKEN SLACHTOFFERS ENGLANDSPIEL

H.K.H. Prinses Juliana en onze beschermheer Z.K.H. Prins Bernhard ont-hulden op zaterdagmiddag 3 mei jl. aan de Hogeweg in de Scheveningse Bosjes te Den Haag, een door beeldhouwer Titus Leeser vervaardigd gedenkteken, om de vele slachtoffers die het beruchte "Englandspiel" heeft veroorzaakt te eren. Vele nabestaanden van de 54 die uitgezonden waren door MI/6 en SOE (Special Operations Executive) waren voor de plechtigheid naar Den Haag gekomen. Ook vele overlevenden van BI en BBO - waarvan velen één of meerdere malen Engelandvaarders - schaarden zich rondom het fraaie monument.

Na de onthulling en de kranslegging door Hunne Koninklijke Hoogheden, werd namens de Stichting Gedenkteken Slachtoffers Englandspiel een krans gelegd door drie overlevenden van dat Englandspiel : de MI/9 agente en Engelandvaarder Trix Terwindt, de SOE-agent en Engelandvaarder Ben Ubbink en de SOE-agent Huub Lauwers, die nog net levend uit het concentratiekamp kon worden gered. Ons Genootschap was vertegenwoordigd door haar penningmeester Fred M. Beukers en oud-BI-Agent Bram Gresnigt die namens alle mede-Engelandvaarders een krans aan de voet van het monument neerlegden. Van het kunstwerk van Titus Leeser - voorwaar een oorlogsmonument van uitzonderlijke zeggingskracht en kwaliteit, zoals er maar weinige in Nederland te vinden zijn - zijn penningen geslagen. De eerste exemplaren werden op de bijeenkomst uitgereikt aan Hunne Koninklijke Hoogheden. Deze penningen zijn ad f 155,- per stuk verkrijgbaar bij alle RABO-banken. Een deel van de opbrengst is bestemd voor de Stichting Gedenkteken Slachtoffers Englandspiel.

NATIONALE HERDENKING TE AMSTERDAM

Koningin Beatrix legde samen met Prins Claus de eerste krans tijdens de Nationale Herdenking, die zondag 4 mei om vier uur plaatsvond bij het Nationale Monument te Amsterdam. Na de vorstin legden ook Prinses Juliana en Prins Bernhard een krans ter nagedachtenis aan al onze gevallen. Aan de kranslegging werd vervolgens deelgenomen door twee nabestaanden, namens alle nabestaanden in Nederland en daarbuiten, gevolgd door de Minister-President van Agt, samen met de Ministers Wiegel van Binnenlandse Zaken en Scholten van Defensie namens de Ministerraad. Het Comité Chefs van Staven nam aan de kranslegging deel namens de gehele krijgsmacht. Daarna werden een 20-tal kransen gelegd. De plechtigheid bij het Monument werd besloten door een defilé en bloemlegging door

de ca. 2.700 deelnemers aan de herdenkingsplechtigheid. Voor de muzikale omlijsting zorgde de Koninklijke Militaire Kapel, terwijl rond het monument erewachten stonden opgesteld van de drie krijgsmachtonderdelen. Leden van de studentenweerbaarheid uit Amsterdam, Utrecht en Delft stonden opgesteld in de corridor van de Nieuwe Kerk naar het monument, terwijl leden van de voormalige B.S. en oud-militairen de afzetting vormden van het voor de Koninklijke Familie gereserveerde gedeelte voor het monument.

Ook Uw Bestuur was hierbij aanwezig, nl. de Heren Pot en Klaver. Zij legden namens U een krans.

BEVRIJDINGSCONCERT CIRCUSTHEATER SCHEVENINGEN

Op uitnodiging van de Minister van Defensie wordde een beperkt aantal genodigden een concert bij uitgevoerd door de Marinierskapel van de Koninklijke Marine, de Koninklijke Militaire Kapel en de Kapel van de Koninklijke Luchtmacht in de avonduren van de 5e mei, eveneens in aanwezigheid van H.M. de Koningin en leden van de Koninklijke Familie. Tot de genodigden behoorden ook de leden van de Staten-Generaal, ambassadeurs en een aantal vertegenwoordigers van het verzet en oud-strijders.

Ook het Bestuur van ons Genootschap was hierbij vertegenwoordigd.

HERDENKING TE WAGENINGEN

Op de 5e mei werd door het Comité National Bevrijding de capitulatie te Wageningen herdacht met een kranslegging bij het Monument door Z.K.H. Prins Bernhard.

Dit werd gevolgd door de bezichtiging van een tentoonstelling in de capitulatiezaal van Hotel "De Wereld". Daarna vond een bijeenkomst plaats in de aula van de Landbouw Hogeschool.

De Heren Borel Rinkes, Schilp, Timmers Verhoeven en Doerrleben vertegenwoordigden het Genootschap Engelandvaarders.

HERDENKING TE LOENEN

Zoals telkenjare was ons Genootschap dit jaar wederom vertegenwoordigd bij de Herdenking op de Ere-begraafplaats te Loenen. Op de grote wandborden in de Kapel van dit Ereveld staan de namen vermeld van de Engelandvaarders, die ofwel op weg naar de vrijheid zijn omgekomen, of in dienst van Nederlandse of andere geallieerde strijdkrachten zijn gesneuveld. De Engelandvaarders Kranenburg en Treffers legden daar onze bloemenhulde als eerbetoon aan onze vrienden die vielen.

DEFILÉ TE SOESTDIJK

We mpesten vroeg uit de veren want tussen 08.00 uur en 09.00 uur was het al verzamelen in de Korp. van Oudheusden Kazerne te Hollandse Rading. Daar werden we allerplezierigst ontvangen door de Mess-President en

de koffie stond klaar. Even na 9 uur in de bus naar Soestdijk. Met een groep van 20 man hebben we, met als volgnummer 19, vlak bij het Paleis staan wachten tot we aan de beurt waren. Geen bezwaar overigens, want er scheen een lekker zonnetje en er was van alles te zien. Bij het defilé werden we speciaal door Prins Bernhard opgemerkt, waarna wij bijzonder vriendelijk werden nagewuifd door de gehele Koninklijke Familie.

Snel in de bus en terug naar de kazerne, waar we onder het genot van eten en drinken op de T.V. het verdere verloop van de gebeurtenissen op Soestdijk konden volgen.

Het was een prettige dag met een feestelijkheid, zoals alleen maar in ons Nederland en met ons Koninklijk Huis kan plaatsvinden.

JAMMER DAT HET NIET DOORGING

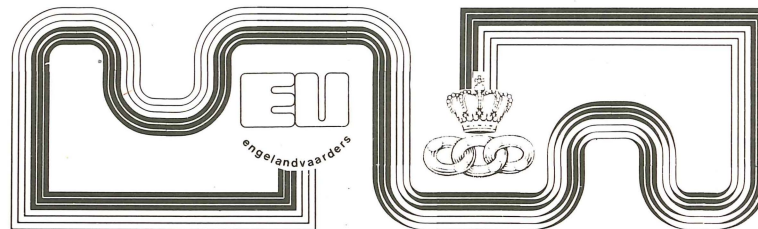
De Jeanneau Club Nederland (een club van eigenaars van door de Franse fabriek Jeanneau gebouwde zeewaardige zeiljachten) nam het initiatief om in het weekend van 2 tot 5 mei met een aantal van hun schepen vanuit enkele Nederlandse havens een tocht naar Lowestoft v.v. te maken. Een soort Engelandvaart dus. De leden van deze club waren op het idee gekomen om, vanwege de gelijktijdige bevrijdingsherdenkingen - Engelandvaarders 1940-1944 als gast aan boord te inviteren.

Via onze penningmeester en ons bestuurslid Nick Schilp waren een aantal namen en adressen achterhaald van Engelandvaarders, die destijds met kleine bootjes zoals kano's, jollen en vletten in de meest letterlijke zin des woords naar Engeland waren gevaren.

Allen werden door de Jeanneau-club uitgenodigd en velen hadden daarop positief gereageerd.

Het heeft helaas niet zo mogen zijn. De wat te harde en te koude winden noopten de organisatoren de tocht af te gelasten.

Toch willen wij de Jeanneau Club Nederland heel hartelijk dank zeggen voor dit sympathieke initiatief.

OPROEP

Het Rijksmuseum te Amsterdam richt een tentoonstelling in vanaf 31 augustus 1980 (openingsdatum) ter nagedachtenis aan wijlen H.M. Koningin Wilhelmina.

De conservator van het Rijksmuseum roept onze medewerking in bij het verzamelen en ter beschikking stellen van voorwerpen, foto's, brieven etc. die voor deze tentoonstelling in aanmerking zouden kunnen komen. Degenen onder de Engelandvaarders die menen een bijdrage te kunnen leveren, worden verzocht zich met onze Secretaris of met de conservator van het Rijksmuseum te Amsterdam in verbinding te stellen.

adressenbestand

engelandvaarders

Adres onbekend van :

Citroen, A.	Moulin, D. de
Daalen Wetters, R.F. van	Neer, F.J. van
Gorter, C.S.	Noe, B.H.
Hartog, R., Den Haag ?	Polak, D.
Hendrikx, L.W.M.	Roo, F.J.
Kanters, A.C.H., Sollies-Toucas-Var,	Smulders, A.M., Lage Mierde ?
Kemmerling, V.A.G. Frankrijk ?	Valck Lucassen, Th.R.W., Den Haag ?
Koole, W.	Veugelers, P.H.
Lemmens, V.C.	Wieken, H. van der

Gaarne verzoeken wij U adreswijzigingen - correcties op de in ons bestand voorkomende adressen of eventueel de voor ons onbekende adressen rechtstreeks te willen sturen aan :

E.H. Doerrleben - Floris Grijpstraat 5 - 2596 XD Den Haag

UW BIJZONDERE AANDACHT

Bijgevoegd een los inlegblad met aanvullingen en wijzigingen voor Uw adressenbestand, verschenen in " DE SCHAKEL " 2de jaargang nr. 5